

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาคือการพัฒนาให้คนมีความรู้ที่สามารถสร้างตนให้มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมสูงขึ้น สร้างชาติให้อยู่อย่างมีความสุขและรุ่งเรืองได้ (มูลนิธิธรรมดีจังหวัดพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2542 : 86) ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรต้องเริ่มต้นตั้งแต่ปฐมวัย เด็กจึงเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่ายิ่งเป็นผู้สืบต่อมรดกทางวัฒนธรรมและความเป็นมนุษย์เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ อนาคตของชาติจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็ก เด็กที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ มีพัฒนาการทุกด้าน ที่เหมาะสมกับวัยจะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ เด็กในวัยเริ่มแรกของชีวิต หรือที่เรียกว่า “เด็กปฐมวัย” คือวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี จัดได้เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต ทั้งเพราะพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ โดยเฉพาะด้านสติปัญญาจะเจริญมากที่สุดในช่วงนี้ (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542 : 12)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ในมาตราต่าง ๆ เกี่ยวข้อง อาทิ มาตราที่ 6 กล่าวถึงการจัดการศึกษาที่ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 8 (2) กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 18 (1) กล่าวถึงรูปแบบของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบต่าง ๆ และมาตรา 22 ได้กำหนดหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งให้นักเรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542 : บทนำ) การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เนื่องจากเด็กในวัยนี้สามารถพัฒนาความพร้อมทุกด้าน การศึกษาปฐมวัยจึงจัดเป็นการศึกษาระดับพื้นฐานของชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544 : บทนำ) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้คือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ

3-5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 31)

ในปัจจุบันนี้ พ่อ แม่ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยจะมีความภาคภูมิใจเมื่อเด็กสามารถอ่านออกเขียนได้พ่อแม่จะชื่นชมโรงเรียนและครูที่สอนมากและจะไม่พอใจถ้าลูกอยู่ชั้นอนุบาลแล้วอ่านเขียนไม่ได้ ดังนั้นทั้งครูและผู้บริหารโรงเรียนก็จะเร่งรัดให้เด็กอ่านและเขียนได้ (นิตยา วิทยาภรณ์. 2547 : 18) โดยที่เด็กไม่เข้าใจความหมายไม่สามารถบังคับกล้ามเนื้อและความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาได้ ซึ่งจะเกิดความเครียดทางอารมณ์รู้สึกผิดหวัง เมื่อเขียนไม่ได้ผลที่ตามมาก็คือ เด็กจะเกลียดการเขียนและไม่อยากมาโรงเรียน อีกทั้งทางครูและโรงเรียนไม่ได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมหรือเตรียมความพร้อมให้กับเด็กในการพัฒนากล้ามเนื้อมือและประสานสัมพันธ์กัน ซึ่งความพร้อมในการเขียนของเด็กต้องมาจากความพร้อมของเด็กและการให้เด็กจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาไปสู่การเขียนและการทำกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป การเขียนเป็นทักษะหนึ่งในสี่ทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญและจำเป็นยิ่งต่อการดำเนินชีวิต เพราะการเขียนเป็นการถ่ายทอดความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและความต้องการโดยผ่านการสื่อสารด้วยระบบความหมาย ได้แก่ ตัวอักษร (นฤมล เถียบแหลม. 2545 : 1) เด็กจะใช้การเขียนเพื่อสื่อความหมาย การเขียนเป็นทักษะที่อยากสำหรับเด็ก เพราะการขีดเขียนต้องใช้กล้ามเนื้อที่แข็งแรงและเด็กในวัย 3-6 ปี กล้ามเนื้อเด็กอยู่ในระหว่างการพัฒนา ดังนั้นเด็กควรได้รับการพัฒนาการขีดเขียนโดยใช้วัสดุ อุปกรณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กจะใช้ฝึกทักษะในการเขียนและกิจกรรมที่จะส่งเสริมทักษะด้านการเขียนมีหลายรูปแบบหลายวิธี เช่น กิจกรรมลากเส้นตามรูปทรง กิจกรรมการพิมพ์ภาพ การวาดรูปบรรยายสี การเขียนบรรยายได้ ภาพ การประดิษฐ์ตัวอักษรหรือเรียกรวม ๆ ว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจ และสอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี และยังช่วยผ่อนคลายทางอารมณ์ส่งเสริมความคิดอิสระสร้างสรรค์และจินตนาการ ตลอดจนช่วยส่งเสริมและพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือและตาให้มีความสัมพันธ์กัน การพัฒนานิ้วมือเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการพัฒนาทักษะการเขียนยิ่ง เด็กได้มีโอกาสใช้มือได้คล่องแคล่วเพียงใดย่อมจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านการเขียนได้ดีไปด้วย กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เด็กรู้สึกตื่นเต้นสนุกสนาน ได้แสดงออกอย่างอิสระ เด็ก ได้เรียนรู้จากการสังเกตและทดลองด้วยตนเองอีกทั้งเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาและส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกายอารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา

(สุรพล ชันชศุภ. 2543 : 4) กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมากเนื่องจากสามารถจัดได้หลากหลายเช่น เขียนภาพ ระบายสี เล่นสี ปั้น ฉีก ตัด ประดิษฐ์เศษวัสดุเป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้นอกจากช่วยส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กแล้ว หากนำมาจัดในรูปแบบที่เด็กมีโอกาสทำงานเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 3-5 คน ก็จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม (พัชรี ผล โยธิน. 2539 : 1) ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยทั่วไปให้อิสระเด็กที่ทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ตามความสนใจ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าน่าจะ让孩子ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มมากขึ้น เนื่องจากการทำงานเป็นกลุ่มเปิดโอกาสให้เด็กได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นและฝึกฝนทักษะทางสังคม (สิริวรรณ ศรีพหล. 2540 : 148)

จากการประเมินพัฒนาการเด็กพบว่าเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล 1/1 โรงเรียนศรี โกสุม วิทยามิตรภาพที่ 209 ยังไม่ผ่านการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาเกี่ยวกับการฟัง พูด อ่าน เขียนและการสื่อสารข้อที่ 10 ชิด เขียนเป็นเส้นคล้ายตัวหนังสือในสมุดรายงานประจำตัว นักเรียนและในสมุดบันทึกพัฒนาการเด็กนักเรียนระดับปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2545 : 9) คิดเป็นร้อยละ 80

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยซึ่งเป็นครูประจำชั้นจึงมีความสนใจที่จะนำเอา กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มมาพัฒนาการเขียนในเด็กปฐมวัยของ โรงเรียนศรี โกสุม วิทยามิตรภาพที่ 209 ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยต่อไป

คำถามการวิจัย

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มจะสามารถพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความพร้อมด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
2. เพื่อศึกษาความพร้อมด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มกับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามปกติ

สมมุติฐานการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มมีความพร้อมด้านการเขียนหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มมีความพร้อมด้านการเขียนสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ปกติ

ขอบเขตการวิจัย

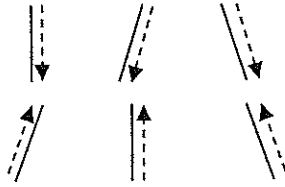
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุ 4 - 5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 120 คน
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือเด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 และชั้นอนุบาลปีที่ 1/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 จำนวนกลุ่มละ 25 คนรวม 50 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
  - 2.1 ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มกับกิจกรรมแบบปกติ
  - 2.2 ตัวแปรตาม คือ ความพร้อมด้านการเขียน
3. สถานที่ที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ใช้เวลาในภาคเรียนที่ 1/2556 โดยทำการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 4 วัน รวม 32 ครั้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพร้อมด้านการเขียน หมายถึง ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยซึ่งมีการเตรียมความพร้อมทางด้านการเขียนให้แก่เด็ก โดยการฝึกกล้ามมือในการเขียน

1. ฝึกเขียนเส้นอย่างเสรี
2. ฝึกเขียนเส้นพื้นฐาน 13 เส้น จากง่ายไปหายากแบ่งเป็น 6 ชุดดังนี้

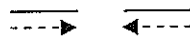
ชุดที่ 1 เส้นลง

ชุดที่ 2 เส้นขึ้น

ชุดที่ 3 เส้นนอน

ชุดที่ 4 เส้นโค้ง

ชุดที่ 5 วงกลม

ชุดที่ 6 หัวต่อกับเส้น

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม หมายถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกในการเขียนอย่างอิสระ มีอิสรภาพในการทำงาน เกิดความพอใจและสนุกสนานในขณะทำงานผ่อนคลายความเครียด ปลุกฝังความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง อดทนมีสมาธิในการทำงานรู้จักรับผิดชอบส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เด็กได้เรียนรู้การเข้าสังคม จากการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักการแบ่งปัน ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ มีเหตุผลในการทำงานกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มที่ครูจัดขึ้นเพื่อให้เด็กได้ทำงานร่วมกันได้แก่การใช้ทราย การใช้สีเทียน การใช้สีน้ำ การใช้ดินเหนียว การใช้ดินสอ โดยเปิดโอกาสให้เด็กคิดและลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างอิสระ กลุ่มละ 4-6 คน และเด็กภายในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กันในการปรึกษา ตัดสินใจ ร่วมกันสร้างผลงานออกมาเป็นผลงานของกลุ่มมี 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขึ้นแนะนำ หมายถึงการแนะนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มที่เตรียมไว้เพื่อจัดกิจกรรมในช่วงโมง
2. ขึ้นแบ่งกลุ่ม หมายถึง การแบ่งเด็กเข้ากลุ่มด้วยวิธีที่หลากหลายเช่น แบ่งกลุ่มตามสีที่ชอบ แบ่งกลุ่มตามผลไม้ที่ชอบ แบ่งกลุ่มตามดอกไม้ที่ชอบ แบ่งกลุ่มตามสัตว์บกที่ชอบ แบ่งกลุ่มตามสัตว์น้ำที่ชอบ ฯลฯ

3. ชั้นประชุมกลุ่มหมายถึง การให้เด็กคุยกันในกลุ่มของตนเพื่อทำกิจกรรมตามความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่ม
4. ชั้นนำเสนอผลงาน หมายถึง การนำเสนอผลงานของกลุ่มและนำผลงานไปจัดแสดงตามที่ครูจัดไว้ให้
5. ชั้นสรุป หมายถึง การตรวจผลงานเด็กและสรุปแนะนำเพิ่มเติมพร้อมให้ใบงานเป็นการรายคน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มมีความพร้อมด้านการเขียน
2. ครูได้ทราบผลการศึกษการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มกับการจัดกิจกรรมปกติ
3. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับกลุ่มโรงเรียนที่จะนำไปใช้ส่งเสริมในการจัดกิจกรรมของกลุ่มโรงเรียน